

Otkuda dolazi večer

Otkuda dolazi večer nego iz tamnih kuća.

Večer se skriva u škripavim ormarima.

Slabo se povjerava domarima.

I večer je sablast kao sjena pruća.

Prasak stakla odjeknuo je nedaleko od Anine glave. Iako ovo nije bio prvi put da se tako nešto dogodilo, i dalje se stresla. Opet je negdje pogriješila. Opet nije bila dovoljno dobra, iako je dala sve od sebe. Ruke su joj se tresle dok joj je polako prilazio. Bazdio je po alkoholu i cigaretama kao i obično. Taj ju je miris gušio. Stisnula je usnice i pripremila se za udarac. Njegova ju je silina oborila na pod. Cijela desna strana lica joj se žarila, a suze, koje više nije ni pokušavala zaustaviti, potekle su joj niz lice. *Samo da Lela ne vidi.* Sljedeći ju je udarac pogodio u trbuh. *Izdržat ću. Moram zbog Lele.* Još jedan udarac. Ovaj put usmjeren na njezina leđa. *Samo da ne krene na Lelu.* Rukom ju je povukao za kosu kako bi ga pogledala. Oči je jedva držala otvorenima. Nije mogla razaznati riječi, ali to ni nije bilo važno. Vjerojatno su opet bile uvrede. Kad joj je napokon pustio kosu, glava joj je udarila u tlo. Zadnje što je vidjela prije no što se onesvijestila bilo je kako odlazi iz kuće.

Otkuda dolazi zima nego iz hladnih soba.

Zime ne biva u vjetru i snijegu.

Ona je u brigama što se iz bora legu.

Zima dolazi iz jeze u duši roba.

Pogrbljen nad stolom radio je uz svjetlo svijeće. Još je jedna neprospavana noć pred njim, ali hoće li imati dovoljno? Hoće li moći priuštiti kćerkici onu porculansku lutku iz izloga? Kakav bi on otac bio da to ne učini? Nikakav, a već je dovoljno jadan. Morat će dio novca izdvojiti i za svoju majku. Otkada je njegov otac preminuo, nije joj lako, a nije ni njemu. Novac. To je trebala biti samo valuta pomoću koje kupujemo stvari, a ne valuta života. To očito nije doktorovo mišljenje. Žena mu je bolesna već tjedan dana, a on se nakon poziva još nije pojavio. Oči mu se sklapaju, ali ne smije zaspati. Tko će inače odraditi posao? Bestraga! Pogriješio je u kroju. Mora krenuti ispočetka. Možda nije trebao uzeti toliko narudžbi. Ne! Mora ovo napraviti. Njegova obitelj ovisi o njemu. Još dvadeset pari cipela. Oči mu se sklapaju, a ruke odbijaju surađivati. Ne može se više oduprijeti snu. Mora! Promašuje iglom kožu cipele i ubada se u ruku. Zašto mora bit ovako nesposoban? On bi trebao biti zaštitnik svoje obitelji. Njihov oslonac, njihova stijena. Netko na koga uvijek mogu računati. Netko tko će se pobrinuti da im je uvijek dobro. A on? On je beskoristan. S takvim je mislima utonuo u nemiran san ispunjen škljocanjem škara i zvukom kašlja.

Odakle dolazi patnja nego iz traženja.

Patnja je zrelo voće puno važenja.

U njoj su uvijek svježija traženja.

I patnja biva od nesnalaženja.

Hodao je brzim koracima po svojem sobičku ponavljajući naglas činjenice koje je trebao zapamtiti za ispit. Nikako mu nisu ulazile u glavu. Ometale su ga razne misli, a zajedničko im je bilo pitanje: koja je svrha svega ovog? Je li svrha da se upiše na željeni fakultet? Da nakon fakulteta dobije neki posao kojim bi se prehranjivao? Da radi za nekog tupana u odijelu dok ne postane prestar za to? Kakav je to život? Znao je odgovor na to. Besmislen. Nikakav. Ali što bi ga učinilo sretnim i ispunjenim? Koji je uopće smisao života? U školi učiš za posao koji ćeš raditi dok ne postaneš beskoristan jer svi smo potrošni. Zar ne? Možda bi ga putovanje po svijetu učinilo sretnim? Ne! Kakve mu gluposti padaju na pamet. Odakle mu novaca za takvo što? Sve mu obveze jednostavno ne daju da uživa u životu, da ga stvarno živi. Odmahnuo je glavom u pokušaju da se ponovno skoncentrira na učenje. Nije pomoglo. Osjećao je preveliku prazninu u srcu. Osjećao je kao da mu se ta praznina širi cijelim tijelom u namjeri da ga proguta. U namjeri da ga pretvori u stroj s jednoličnim životom. Zaurloao je i zavitlao knjigom u vrata sobe.

Odakle dolazi smrt nego iz pitanja.

Ona je sa zvijezda, a zvijezde u vinskoj kupi.

I smrt je križ, a križ zaplet crta kupi.

A naša smrt probija iz skitanja.

Znala je da će doći ovaj dan, ali ipak nije bila spremna na njega. Hodala je prema sobi. Osjećala se omamljenom, kao da je sve oko nje nestvarno. Nikakvi zvukovi nisu dopirali do nje. U njoj se u vrtlogu kovitlala gomila emocija što je rezultiralo preopterećenjem i ne¹ mogućnošću da išta osjeti i da reagira na bilo kakav vanjski podražaj. Oči su joj bile crvene i natečene. Nije marila za to. Ne možeš obuzdati tugu jer koliko god se trudio, na kraju se slomiš pod njezinim pritiskom. Došla je na vrata sobe i pokucala kako bi najavila svoj ulazak. Otvorivši vrata ugledala je priliku koja leži na krevetu. Čovjek bi mogao pomisliti da se radi o kakvome duhu. Na krevetu je ležala mršava, blijeda starica. Imala je zatvorene oči i ničim nije pokazala da je svjesna kako joj je netko ušao u sobu. Žena se približivala krevetu kao kakvoj opasnoj zvijeri koja bi svaki tren mogla skočiti na nju. Ali zar smrt nije baš to? Opasna, nemilosrdna zvijer koja od tebe oduzme sve što voliš. Kada je došla do kreveta i pogledala u staričino lice, koljena su je izdala i srušila se na tlo pored kreveta. Počela je neutješno jecati. Mislila je da se isplakala ranije. Bila je u krivu. Svaki je jecaj strahovito tresao njezino tijelo. Nije se mogla zaustaviti.

*Odakle dolaze magle nego iz pjesama.
Magle su tlapnje što su sišle na samo
iz baruština sanja što jasno ne znamo,
nisu magle oštri mlaz iz česama.*

Poigravao se sa čašom u ruci. Nije znao koje mu je to piće po redu, no koje god bilo nije mu pomoglo. I dalje nije imao inspiraciju. Ako je uskoro ne dobije i ne počne pisati završit će na ulici. Smatrao je da će mu biti lakše pisati ako popije koju. Trebalo mu je samo onoliko koliko je dovoljno da osjeti sreću, ushit. Večeras nije funkcioniralo. U glavi mu je zjapila rupa. Inspiracija je bila još jedna od velikih misterija svemira. Ne možeš je kontrolirati. Ona dođe kad ju je volja. Ili ne dođe – kao u njegovom slučaju. Ipak, ljudi su kojima dođe inspiracija i koji je prepoznaju i vješto iskoriste sposobni za stvaranje veličanstvenih djela. Bar je već bio skoro prazan, a on se osjećao potonulo i neinspirirano kao kad je u njega ušao. Prešao je pogledom po baru. S drugog kraja šanka promatrao ga je stariji čovjek sa šeširom na glavi. Bio je odjeven u ofucani kaput ispod kojega se nadzirala kravata. Činio se kao netko tko je vidio i proživio puno toga. Sigurno ima par zanimljivih dogodovština koje bi mogao iskoristiti u svojem romanu. Dok je pisac tako razmišljao promakao mu je pogled koji mu je starac upućivao. Bio je to pogled pun tuge i empatije.

*Odakle idu večer, sjena, patnja, smrt i magla?
One idu iz nevida našem vidu,
one idu iz ponora prema svjetlom bridu,
one idu iz praznine drumom zadnjem zidu.*

Ana je užurbano pakirala stvari u kovčeg. Osjećala je uzbuđenje, veselje i slobodu. Ah, ta divna sloboda. Tako ju dugo nije osjetila. Sloboda ima nevjerojatnu moć. Može te učiniti lakšim od pera, sposobnim da odletiš bilo gdje. Kada je završila s pakiranjem, okrenula se prema vratima. Širok osmijeh stvorio joj se na licu. Na vratima je stajala Lela veselo pocupkujući u mjestu. Ana joj je prišla te ju zagrlila. Od sad nadalje sve će biti kako treba. Jednom je rukom uzela kovčeg, a drugom rukom primila Lelu za ruku. Izašle su iz kuće, a zvuk se zatvaranja vrata Ani u tom trenutku učinio kako kakva glazba. Zatvorila je za sobom vrata pakla. Vrata patnje. Duboko je udahnula te se odličnim korakom i puna poleta zaputila s Lelom niz ulicu. Lela je povukla Anu za ruku i upitala je: „Sada će sve biti u redu mama, zar ne? Nećeš više biti tužna?“ Ana ju je pogledala i uzvratila s osmijehom: „Sada će sve biti u redu, malena, i više nikad, nikad neću biti tužna.“

Postolara je miris kave i žamor razgovora trgnuo iz sna. O ne! Zaspao je! Skočivši na noge pohitao je kroz vrata ureda. Vani ga je dočekala njegova žena. Pogledao ju je zapanjeno. Vidjevši

njegovo lice odvrtila mu je: „Što je? Što si blenuo? Kao da me vidiš po prvi put u životu!“ Mucajući postolar joj je odvratio: „Ali, ja... ja. Ne razumijem...kako?“ Žena mu sa smiješkom odgovori: „Ti si stvarno ponekad pravi magarac. Doktor me rano ujutro došao pregledati. Dao mi je nekakav lijek i odmah sam se osjećala bolje. Kada sam se spustila u radionicu zatekla sam te kako spavaš. Pokušala sam te probuditi, ali nije uspjelo. Završila sam preostale cipele i pobrinula se za kupce kad su došli. Platili su više no što treba zato što si ih tako brzo napravio, a kvalitetne su. Doktora sam već platila, a popodne možemo malenoj kupiti lutku i otići u posjet tvojoj majci.“ Kada je završila sa izlaganjem, postolar ju je zagrlio i izljubio. Bio je izvan sebe od sreće. Kakvu divnu suprugu ima! „Nego, znaš dragi, vidjela sam neki dan u izlogu jednu divnu haljinu...“ Na to se oboje od srca nasmijaše.

Student je ušao u crkvu. Bilo je kasno navečer, bila je prazna. Tišinu su remetili jedino odjeci njegovih koraka. Sjeo je u klupu, sklopio ruke i upro pogled u oltar. Nakon nekoga mu je vremena prišao svećenik i sjeo pored njega. Prekinuo je tišinu: „Smijem li znati što tražiš?“ Student ga pogleda: „Tražim?“ „Da. Vidim u tvojim očima želju za odgovorom. Želju za smislom. Jesam li u pravu?“ Student odvrati pogled od svećenika i kimne glavom: „Tražim smisao svega ovog. Smisao života.“ I svećenik sad pogleda prema oltaru: „Tražiš rješenje za onu prazninu. I ja sam ga jednom tražio. Na kraju sam ga našao u pozivu za svećenika. Sigurno znaš da je svaki čovjek jedinstven. Svaki čovjek ima svoje talente. Talente koji će ga u nečemu učiniti dobrim, kojima može pomoći drugima. Samo ih treba otkriti. Vidiš, Bog želi samo najbolje za nas, a obdarivši nas tim talentima dao nam je sve potrebno da to najbolje ostvarimo. On nam ih je dao, a mi biramo što ćemo s njima, kako ćemo ih upotrijebiti. Savjetujem ti da svojim talentom pomogneš drugima. To će ti pomoći ispuniti prazninu. To pomogne većini ljudi. Ipak ne popuni je potpuno.“ „Zašto?“ „Zato što ostatak popunjava Bog. Želja da ga nađemo i upoznamo. Tek onda smo potpuni.“ Svećenik se ustane, potapša studenta po ramenu i ostavi ga s njegovim mislima. Mislima koje su sada bile puno vedrije.

Osjetila je ruku kako ju slabašno miluje po kosi. Podigla je pogled. Starica joj se slabašno nasmiješila i rekla: „Ne želim više nikad vidjeti svoju curicu tužnu. Zato, obriši te suze.“ Žena je zadrhtala: „Mama, tako se bojim... Ne želim da odeš.“ Starica joj se sad obrati čvršćim tonom, onim kojim ju je tako davno podučavala da slatkiši nisu dobri za zube: „Mila moja! Kad odem, hoću li prestati biti tvoja majka?“ Žena zaprepaštenim glasom odgovori: „Nikad!“ „Onda niti ti nećeš prestati biti moja kći. Ja sam živjela svoj život i bio je nevjerojatan. I ja sam izgubila svoju majku jer tako to ide. To je kao kad sam te morala ostaviti u vrtiću, ali sam na kraju dana došla po tebe. Ti sad moraš malo biti sama u vrtiću, a onda ćemo se opet vidjeti. Dovoljno si snažna da nadvladaš bol. To ne znači zaboraviti nekoga i postati ravnodušan na njegovu smrt. To samo znači naučiti živjeti s tim dok se opet ne susretnete.“

Pisac priđe čovjeku sa šešišrom i reče: „Dobra večer, gospodine. Ime mi je Sedlar. Zoran Sedlar. I po zanimanju sam pisac. Vi izgledate kao netko zanimljiv. Netko tko je doživio mnogo toga, pa me zanima biste li mogli podijeliti koju priču sa mnom. Poslužila bi mi kao inspiracija.“ Starac odgovori: „Ime mi je Ujević i po zanimanju sam pjesnik. Umjesto priče iz mog života ponudio bih Vam savjet jer bi oni bio puno dugotrajniji i korisniji. Okanite se pisanja.“ Sedlar ga zblenuto pogleda i počne mucati, no starac nastavi: „Okanite se pisanja i putujte. Doživite svoje avanture. Živite život. Onda Vam ova pića neće biti potrebna za inspiraciju. Kako bi pisali o životu ili bilo kojoj drugoj temi, morate se upoznati s njom.“ Ujević nakon toga ustane i ode ostavivši Sedlara sa savjetom koji bi svakom koristio.

ERIK BROZO, s.d

OSNOVNA ŠKOLA GROFA JANKA
DRAŠKOVICA
VRAPČANSKA 7
10000 Zagreb

MIRJANA ŠAPINA, prof.